

A Nag Hammadiban talált papirusztekercsek egyik példabeszéde, amelyet az Igazság Tanítójának tulajdonítanak

A Mester egyszer a következő példabeszédet mondta tanítványainak.

Egy ember nagy vagyont örökölt egy távoli országban. Fölkerekedett hát, hogy átvegye az örökségét; elhagyta házáat, földjét, szomszédait, és útra kelt. Amikor megérkezett a messzi országba és átvette az örökségét, azt gondolta: Minek is mennék haza, hogy mindennap a földemen fáradozzam? Inkább utazni fogok, és meglátom, milyen életem lesz most, hogy végre bővében vagyok a pénznek. Sokféle utazott, sokféle emberrel és szokással megismerkedett, sok új szórakozással töltötte az időt, és úgy érezte, hogy most kezdett csak igazán élni.

Egy év múltán hazautazott, és mesélni kezdett a szomszédainak mindarról, amit a világban látott. Némelyik szomszéd hitetlenkedett, mások hitték is, nem is, volt olyan is, aki irigyelni kezdte.

– De jó neked, hogy mindezt megengedheted magadnak. Nekem soha nem lesz ilyen szerencsém.

– Ugyan, ne búsulj, hiszen ha csak a pénz hiányzik, adok én neked kölcsön, menj, nézz körül te is a világban.

Adott is neki kölcsön egy aranytallért. A szegény szomszéd útra kelt, s járta a világot, amíg csak tartott a tallérból, akkor hazatért, és örömmel dolgozott megint a földjén. Nem is gondolt a kölcsönre, hiszen tudta, hogy semmiség volt az a gazdag szomszédnak, azt hitte, talán már el is fejtkezett róla.

Hanem a gazdag szomszédnak egyre drágább szórakozások és utazások jártak az eszébe, s amikor megszorult, eszébe jutott a kölcsön. Ment a szegény szomszédhoz, és visszakövetelte a pénzét. Hanem a szegénynek nem volt pénze, amit termelt, azzal magát és családját táplálta, ruházta, a fölösleget csak évente egyszer adta el. Főtt is a feje erősen, miből adja meg az aranytallért. Keményen dolgozott hát, nagyobb földet szántott föl abban az évben, és nemsokára visszaadta a gazdag szomszédnak az aranytallért. Hanem annak nem volt elég annyi, amennyit annak idején kölcsönadott. Így beszélt:

– Hiszen jókor hozod vissza, amit kölcsönadtam, két év telt el azóta. Ha egy év után visszakapom, odaadom a pénzváltóknak vagy a kereskedőknek, és most már négy aranytallérom lenne. De hogy lásd, nem vagyok rossz ember, részletekben is fizetheted, évente két tallérral megelégszem.

A szegény szomszéd még keményebben dolgozott, és két év múlva így szólt:

– Öt tallért kaptál már tőlem azért az egyért, most hát elégedett lehetsz.

Hanem a gazdag szomszéd időközben rákapott a pénzkölcsönzésre, és szeretett volna még több pénzhez jutni. Így beszélt hát:

– Nem addig van az, szomszéd. Ha én időben visszakaptam volna tőled a kölcsönt és a kamatokat, megint megforgattam volna, s ma már húsz tallérom lenne.

Elszomorodott erre a szegény szomszéd:

– Ugyan kinek lenne ilyen sok pénze? Ha életem végéig dolgozom, akkor sem tudok ennyit fizetni neked.

– Egyet se búsulj, jószívű vagyok én, nem kívánom, hogy egyszerre kifizesd. Add nekem a lovadat meg az ekédet, aztán fizess nekem évente három tallért, s úgy jó lesz.

– Nem tehetem – válaszolta a szegény szomszéd –. Mivel fogok akkor szántani?

– Lássad, hogy milyen jó barátod vagyok, kölcsönadom neked a lovat s az ekét, évi egy tallérért. Ezt a bérleti díjat majd a többivel együtt fizeted.

A szegény ember meg mit tehetett volna mást, elfogadta az ajánlatot, dolgozott, és fizetett évente amennyit csak tudott, hogy minél előbb megszabaduljon az adósságtól.

Tíz év telt el így, s a gazdag szomszéd megint követelte a pénzét, mert másoknak is adott kölcsön, és látta, hogy egyre több pénzhez juthat úgy, hogy a kisujját sem kell mozdítania.

– Hallod-e, jól elmaradtál a bérleti díjjal! Most, már ha jól számolom, nyolcvan tallérral tartozol nekem.

– Ugyan már, hogy tartozhatnék neked nyolcvan tallérral, amikor annyit dolgoztam, hogy évente 5-6 tallért is fizettem neked, összesen már 64 tallért kaptál tőlem azért az egyért, amit valaha kölcsönadtál.

– Igen ám, de ha én azt az évi 5-6 tallért, amit te csak később fizettél meg, már előbb is megkaptam volna, bizony már nyolcvan tallérom lenne.

– Nincs a világon annyi pénze senkinek – kesergett a szegény szomszéd.

– Ne búsulj egy percig se, hiszen van még neked házad is, földed is, add nekem, cserébe elengedem az adósságod felét.

– Hogyan adhatnám neked a házamat meg a földemet, miből fogok akkor megélni, s miből fizetem a maradék adósságod?

– No, hiszen nem kell elhagynod egyiket sem, bérelheted is tőlem, s a bérleti díjat fizetheted részletekben.

Mi mást tehetett a szegény szomszéd, elfogadta az egyezséget, s azontúl bérlőként gazdálkodott a saját földjén, vendégként lakott a saját házában.

Hanem az adósságát soha nem fizette vissza. Éjt nappal lá téve dolgozott, de a napot ő sem tudta megnyújtani. Magát és családját szerényen ellátta abból, amit termelt, s a fölösleget eladta a vásárban. Gondolta, nagy baja nem eshet, hiszen semmije nem volt már, amit a gazdag szomszéd elvehetett volna tőle az adósság fejében. Hanem rosszul gondolkodott. A gazdag szomszéd is észrevette, hogy évi 6-7 tallérral többre nem számíthat a szegény szomszédától. Visszaemlékezett hát, hogy mennyiféle emberrel találkozott az utazásai során, sok olyan néppel is, akik már évszázadok óta nagy inségben éltek, szorgalmasak voltak, és kevéssel beérték. Fölmondott hát a szegény szomszédnak, s messzi országból hozatott munkásokat. A szegény szomszéd pedig családostul világgá ment, s talán még ma is keresi, hogy melyik vidéken találhat földet és házat magának.

Miután a Mester befejezte a példázatot, a tanítványok kérdezősködni kezdtek:

Mit gondolsz, Mester, igazán jó barátja volt a gazdag szomszéd a szegénynek, ha a kölcsönadott egy tallér fejében 64-et vett el tőle, és még mindig számon tartott 80 tallér adósságod?

Egy másik tanítvány így szólt: Mit gondolsz, jól tette a szegény szomszéd, hogy az adósság fejében átengedte a házáat és a földjét is a gazdagnak?

A harmadik tanítvány ezt kérdezte: Mit gondolsz, Mester, mit hozhat fel mentségére a gazdag szomszéd, amikor majd számon kell vetnie az életével?

A Mester így válaszolt:

Figyeljetek az idők jeleire, és ítéljétek meg magatok!